بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ޙައިޟު ނިފާސްކަމާއި ގުޅުންހުރި ބައެއް ފިޤުހީ މައްސަލަތައް

ދެވަނަ ބައި: މާބަނޑު އަންހެނުން ޙައިޟުވުމާއި، ޙައިޟުގެ އެންމެ ކުރު މުއްދަތާއި ދިގު މުއްދަތު، އަދި އާންމުކޮށް އަންހެނުން ޙައިޟުވާ މުއްދަތު

ތަރުޖަމާކުރީ: ޙަދިއްޔާ މުބާރަކް

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى الْمَبْعُوثِ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ، وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ ، وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ، أَمَّا بَعْدُ:

މި ސިލްސިލާ ލިޔުންތަކުގައި މި ގެނެސްދެނީ ޙައިޟު ނިފާސްކަމާއި ގުޅުންހުރި ބައެއް ފިޤުހީ މައްސަލަތަކެވެ. މި މައްސަލަތައް ނަގައިލެވިފައިވަނީ އަސްލުން ކަމުގައި ބަޔާންކުރައްވައިދިނި دَلِيلُ الطَّالِب لِنَيْلِ الْمَطَالِبِ ގެ كِتَابُ الطَّهَارة ގެ بَابُ الْحَيْض ގެ ޝަރަޙަކަމުގައި الْمَسْجِدُ النَّبَوِي ގައި الشّيخ سُلَيْمَان بْنُ سَلِيم اللَّه الرُّحَيْلِي -حَفِظَهُ اللَّهُ- ދެއްވާފައިވާ ދަރުސްތަކަކުންނެވެ. އަދި ބައެއް ފަހަރު އެނޫން މަސްދަރުތަކުންވެސް ޚުލާޞާކޮށްފައި ވާނެއެވެ.

މި ސިލްސިލާ ލިޔުންތަކުގެ ފުރަތަމަ ބައިގައި ވަނީ ޙައިޟުގެ ތަޢުރީފާއި، ޙައިޟުވާން ފަށާ ޢުމުރު އިތުރަށް ކަމާއި، ޙައިޟު ނިމޭ ޢުމުރާއި ގުޅުންހުރި ބައެއް މައްސަލަތައް އިޖްމާލީގޮތުން ބަޔާންކޮށްފައެވެ. އަދި ދެވަނަ، މިބައިގައި އިތުރު މައްސަލަތަކެއް އިޖްމާލީގޮތުން ބަޔާންކުރެވެއެވެ.

މާބަނޑު އަންހެނުން ޙައިޟުވުން:

ބަނޑުބޮޑުންނާއި ބަރަދިން ދަރިވަރަށް އިތުރަށް ދެމިއޮތްނަމަ ދާއިމީ މާބަނޑު އަންހެނާ ޙައިޟު ނުވާނެއެވެ. މިއީ الشافعيّ ގެ ޤަދީމު[1] ބަސްފުޅުވެސް ވެއެވެ. ވީމާ، އެބޭފުޅުންގެ އަރިހުގައި ޙައިޟުވުމާއި ބަލިވެއިނުން ޖަމާ ނުވާނެއެވެ. އަދި އަންހެނާއަށް އޮންނަ ބަލިވެ އިންނަ ލޭ ފާސިދު ކަމުގައިވާނަމަ، އޭރު އެބޭފުޅުންގެ އަރިހުގައި ފާސިދު ލެއެކެވެ. ބައްޔެއްގެ ސަބަބުން އައި ލެއެކެވެ. ޙައިޟުގެ ލެއް ނޫނެވެ. އެ ލޭ އައީ އާންމުކޮށް އެއަންހެނަކު ޙައިޟުވާ ދުވަސްތަކުގައި ކަމަށްވިނަމަވެސް މެއެވެ. ވީމާ، އެ ލޭ އައަސް، އެ އަންހެނަކު ފަރުޟު[2] ނަމާދުތަކާއި ފަރުޟު ރޯދަތައް ހިފަންޖެހޭނެއެވެ.

---

[1] الشافعيّ ގެ ޤަދީމު ބަސްފުޅު، ނުވަތަ އިރުގެ ބަސްފުޅު، ނުވަތަ المذهب القديم އަކީ ނުވަތަ ކުރީގެ މަޛްހަބު ނުވަތަ މިފަދަ މިޞްރަށް ވަޑައިގަތުމުގެ ކުރިން އިސްވެރިކަމެއްގައި بغداد ގައި ހުންނަވާ އިރު ފިޤުހީ މައްސަލަތަކުގައި ގެންގުޅުއްވި ރައުޔުތަކެވެ. الشافعيّ ގެ المذهب الجديد ނުވަތަ އައު މަޛްހަބު، ނުވަތަ ފަހުގެ ބަސްފުޅު، ނުވަތަ މިފަދަ މިޞްރަށް ވަޑައިގަތުމަށް ފަހު مصر ގައި ހުންނަވާ އިރު ފިޤުހީ މައްސަލަތަކުގައި ގެންގުޅުއްވި ރައުޔުތަކެވެ.

[2] އެއްވެސް ޝަރުޢީ ނުކުތާ ގޮތުގައި އޭނާ ބޭނުންވެއްޖެނަމަ ސުންނަތް ނަމާދުތަކާ ސުންނަތް ރޯދަވެސް ހިފޭނެއެވެ.

އެންމެ ތާއީދު[3] **ވެގެންވާ ގޮތަކީ** - وَاللَّهُ أَعْلَمُ - : އަސްލަކީ އަދި ދިނައިން ކަންހިނގާ ގޮތަކީ މާބަނޑު އަންހެނަކު ހައިޟު ނުވާނޭ ކަމެވެ. މިއީ ކަން ހިނގާ ގޮތެވެ. އަދި ދިނަ ޤާޢިދާކުން ވިދާޅުވި ގޮތުވެސް ދެއެވެ. ހައިޟުވިޔަސް ޢާއްމުކަން ހުރިއިރު ބެހި ގޮތްތަކުން ވިދާޅުވެފައިވާ ގޮތުގައެވެ މިހެނަކާ ހައިޟު ނުވާނެ ކަމުގައެވެ. އަދި، ގޮތުގައެވެ އަންހެނުންގެ ތިރިމުން ލޭ އައުމަކީ ވިޔަ ސަބަބުތަކަކަށްޖަހައި ގުޅިގެންފަދަ ކަމެއް ކަމުގައި ގޮތްތަކުން ވިދާޅުވެއެވެ. އަދި އެ ގޮތުގައިން ލޭ އައިސްފި ކަމުގައިވާނަމަ، އަންހެން މިހާ މަސްކަތު ވަކި އަންހެން ގޮތްތަކަށް ތަތްކަށް އެކަމުގެ ސަބަބު ދަނޑިގެތެވެ. އެހެނަސް، އެކަމުގެ ސަބަބު ނުނިކުމޭ ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އެ ކުޑަ ކޮޅައި ހުރި ހައިޟުވުމުގެ ސުމަގެއް ކަމުގައިވާނަމަ އެ ވަގުތު ހަމަ ހައިޟުގެ ލޭ ކަމުގައެވެ. އެހެނީ، މާބަނޑު އަންހެނުން – ވަރަށް މަދުން ނަމަވެސް – ހައިޟުވުމެވެ. ބައެއް މާބަނޑު އަންހެނުން، އެބައިމީހުން ހައިޟުވެ އިންނަމަޑުކުރެއެވެ، އޭގެ ހުކުމް ހައިޟުވެފައިވާ ދުވަސްތަކުގައި އާދަކަށް ހައިޟުވެއެވެ. ހައިޟުގެ ވަގުތުގައި ލޭ އައުމަށްފަހު އެ ވަގުތު ނިމުމުން ލޭ ހުއްޓުމެވެ. އެމަސްތަކުގައި ވިހެއުމާއި ކައިރިވާންދެން ދަވާއިދުން ބަލާލުމުން ދެއެވެ. އެހެނަސް، މިގޮތަށް ދެބައިވާނެ ބައި އަންހެނުން ވިހެއުމާ އެއްކޮށް ކުރިން ބަލާލުމުން ކުރެއެވެ.

ވުމުން، ބަލިއެއް އަންހެނުންގެ ތިރިމުން ލޭ އައުމުގެ ސަބަބަކީ ކޮބައިކަން ނޭނގިއްޖެނަމަ، އަދި އެ ކޮޅު ލޭ އައީ ހައިޟުގެ ޢާދަ ދުވަސްތަކުގައި ކަމުގައިވާނަމަ، ޙުކުމް ކުރާނީ - وَاللَّهُ أَعْلَمُ - އެލޭއަކީ ހައިޟުގެ ލޭ ކަމުގައެވެ. މިގޮތަށް ހައިޟުވުމާއި އަންހެނުންނަށް މަސްވަރުގެ ހުކުމް ހުރި ކަމުގެ ޙުކުމްތަކެއް ވާނެއެވެ. އެހެނަސް މިއީ މަދުން މުދުވަރާ ހާލަތްތަކެވެ.

ބަލިއަށުގެ ލޭ އަންނަ އެންމެ ކުރު މުއްދަތާއި އެންމެ ދިގު މުއްދަތު:

މި މައްސަލައާބެހޭ ތަޙުޤީޤަށް ވަނުމުގެ ކުރިން الشّيخ سليمان الرّحيلي -حَفِظَهُ اللَّهُ- ވިދާޅުވެފައިވާ ބަސްފުޅެއް މިތަނުގައި ދެކެވިއްޖެއެވެ. "ބަލިއަށުގެ ލޭ އަންނަ އެންމެ ކުރު މުއްދަތާއި ބަލިއަށުގެ ލޭ އަންނަ އެންމެ ދިގު މުއްދަތު ކަނޑައެޅިފައިވާ އެއްވެސް ޙަދީޘެއް ސާބިތުވެފައި ނުވެއެވެ. ވީމާ އިޖުތިހާދެވެ. އެ މުއްދަތުތަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ރިވާޔަތްތަކާ ގުޅޭ ގެނެސްދެއްވާފައިވާ އެންމެހާ ޙަދީޘްތަކަކީ ضَعِيف جِدًّا[4] ޙަދީޘްތަކާއި مَوْضُوع[5] ޙަދީޘްތަކެވެ..." އަދިވެސް ވިދާޅުވެއެވެ. "ބައެއް ޢިލްމުވެރިން ބަލިވުމުގެ ބޮޑު ޙަދީޘްތަކުން ރިވާޔަތްކުރެއްވި މަސްއަލަތަކުގެ ޙުކުމްތައް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، އެ ޙަދީޘްތަކަކީ މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ރިވާޔަތްތަކުގެ ތެރެއިން، މި ބާބުގައި ޙުއްޖަތަކަށް ނުވާ ޙަދީޘްތަކެވެ." މި ނުކުތާ ބަޔާންކުރުމަށްފަހު، މި މައްސަލައިގެ ތަފުސީލަށް ވަންނަމެވެ.

---

[3] "ތާއީދު" ވެގެންވާ ގޮތް ބުނެވުނީ ޢިލްމުވެރިންގެ ތެރެއިން މަޝްހޫރު ބަޔަކު ބުނެފައިވާ ގޮތުން ބަލާއިރު ގޮތް ކަމުގައިވާ އެންމެ ބާރު ރައުޔު ގޮތެވެ. މިއީ "ރާޖިޙު" ގޮތް ބޮޑުމުގެ ބަދަލުގައި ބޭނުންކުރާ ކަލިމައެކެވެ. މި ސިލްސިލާ ލިޔުންތަކުގެ ފުރަތަމަ ބައިގައިވެސް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ފަދައިން، މި ލިޔުންތަކުގައި "ރާޖިޙު" ނުވަތަ "ތާއީދު" ގޮތްކަމުގައި ގެންގުޅެފައިވަނީ الشّيخ سليمان الرّحيلي -حَفِظَهُ اللَّهُ- އިޚްތިޔާރު ކުރެއްވި ގޮތެވެ.

[4] އެބަހީ: ވަރަށްބޮޑަށް ނިސްބަތް

[5] އެބަހީ: ނަބިއްޔާ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ އަށް ނިސްބަތްކޮށްގެން ހަދައިފައި، އެހެނަސް އެކަލޭގެފާނު صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ އާއިން ބަޔާންވެފައިނުވާ ބަދަލުކޮށްފައިވާ ޙަދީޘްތަކެވެ.

ފިޤުހީ މައްސަލަ: ރައީސުގެ އަންގި ކުރު މުއްދަތު

މިމައްސަލާގައި ވާރިދުވެފައިވާ ބަސްފުޅުތަކަށް ބަލާއިރު؛

(ހ) ރައީސުގެ އަންގި ކުރު މުއްދަތަކީ 3 ދުވަހާއި އާ 3 ދުވަހުގެ 3 ރޭ ކަމުގައި ބައެއް ޢިލްމުވެރިން ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ.

(ށ) އަދި 3 ދުވަހާއި 2 ރޭ ކަމުގައި ބައެއް ޢިލްމުވެރިން ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ.

(ނ) އަދި ދުވާލެއްގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައި ކަމުގައި ބައެއް ޢިލްމުވެރިން ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ.

(ރ) އަދި 1 ދުވަހާއި 1 ރޭ ކަމުގައި ބައެއް ޢިލްމުވެރިން (އެބަހީ؛ ޙަންބަލީން) ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ.

މި މައްސަލާގައި އެންމެ ޞައްޙަ ބަސްފުޅަކީ: ރައީސުގެ އަންގި ކުރު މުއްދަތަކަށް ވަކި ޙައްދެއް ނުވާކަމެވެ. މިއީ الإمام مالك ގެ މަޛްހަބުވެސް މިއެވެ.

މިސާލަކަށް، ދުވާލުގެ ވަގުތެއްގައި އަންހެނަކު ރައީސުވެ، ރައީސުގެ ލޭ އައި ހިސާބުން ޤަރާރުވެ، އޭގެ ފަހުގައި ލޭ ހުއްޓުން ހުއްޓި، އެ އަންހެނަކު ޠާހިރުވެއްޖެ[6] ކަމުގައިވާނަމަ، އެއީ ރައީސުގެ ލޭއެވެ. އެހެންނަމަ، ޝަރީޢަތުގައި ރައީސުގެ އަންގި ކުރު މުއްދަތެއްގެ ގޮތުގައި ވަކި މިންވަރެއް ކަނޑައަޅާފައެއް ނުވެއެވެ.

ރައީސުގެ އަންގި ކުރު މުއްދަތަކަށް ވަކި ޙައްދެއްވާނަމަ، އެކަން ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި الله سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ ބަޔާންކުރައްވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެކަލާނގެ ރަސޫލާ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ގެ ދުލުފުޅުމުބާރަކުން ބަޔާންކުރައްވާނެއެވެ. އެހެނީ، މި ކަމަކީ ނުހަނު ބޮޑު ޙާޖަތެއް ޖެހިގެންވާ ކަމެކެވެ. ކޮންމެ ރައީސާވާ އަންހެނަކުވެސް މިކަންކަން ދެނެގަތުމަށް ނުހަނު ބޮޑަށް ޙާޖަތު ޖެހިގެންވެއެވެ. މިފަދަ ކަމެއްގައި ވަކި ޙައްދެއް ޝަރުޢުގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވިނަމަ އެކަލޭގެ ރަސޫލާ ސުންނަތުގައި ފުއްޓަކަން ބަޔާންކުރައްވާފައިވީހެވެ. ޚާއްޞަކޮށް މި މައްސަލާގައި އަންހެނުން ކަނބަލުން ނުހަނު ބޮޑަށް އަރައިރުންވެފައިވަނިކޮށެވެ. އަދި ޔައުމަ! މި މައްސަލާގައި ބޮޑެތި ފިޤުހު ޢިލްމުވެރިންވެސް އިޚްތިލާފުވެފައިވަނިކޮށެވެ. ވުމުން، މިކަމުގައި ވަކި ޝަރުޢީ ޙައްދެއްވާނަމަ، އަރައިރުންތަކާއި ޚިލާފުތަކުގެ ބޮޑުކަން އަންހެނުން ކަނބަލުންނާއި ފިޤުހު ޢިލްމުވެރިން ދުރުހެލިކުރުމަށްޓަކައި، އެކަލޭގެ މަތިކަން ކީރިތިރަސޫލާ ސުންނަތުގައި ބަޔާން ބަޔާންކޮށްދެއްވާނެއެވެ. އެފަދަ ޙައްދެއް ދަލީލުކޮށްދޭ ނައްޞެއް ނުވަތަ ޙައްދެއް ނުވާކަމެވެ. އަދި ޔައުމަ! އެކަމަށް ކީރިތިރަސޫލާ ސުންނަތުގައި ދަލީލެއް ނެތުމުން އެކަމުގައި ބަލާނީ ރައީސުގެ ލޭގެ ޢާދަޔަށް ކުރަންޖެހެއެވެ. އެ ލޭ

[6] ރައީސުގެ ލޭއައުން ހުއްޓުމުން އެކަން ދެނެގަތުމަށް ދެ ނިޝާނެއް ވެއެވެ. އެއް ނިޝާނަކީ ލޭ ހުއްޓުމުގެ ފަހުން ހުދު ފެނެއް ނުކުތުމެވެ. ދެވަނަ ނިޝާނަކީ ފަތަލުގެ ތެރޭގައި ކޮޓަރެއް ލިޔުމުން އެތަން ހިކި ހުރުމެވެ. ޢާއިޝާގެ ގާތަށް އަންހެނުން ލޭގެ ނިޝާނެއް ކޮށްފައިވާ ކަޕު ފޮނުވުމުން، ހުދުކުލަ ފެން ފެންނަންދެން އަވަސް ނުކުރާށޭ ވިދާޅުވިއެވެ. އަދި ރައީސުގެ ކުލަ ނެތް ހުދު ފެނެއް ނިކުތުމަކީ ޠާހިރުވީކަމުގެ ނިޝާނެވެ. އެއީ ފަޤީހުން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ގޮތެވެ. ޢާއިޝާގެ ޙަދީޘެއް ކަމަށް ރިވާވެފައިވާ ރިވާޔަތެއް ވެއެވެ. އަދި އެހެން ބައެއް ނިޝާނުތައް ވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ނޯޓް: އަންހެނުން "ޠާހިރުވެއްޖެއޭ" ބުނުމުން އެގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަށް ފަހު ރައީސުގެ ނިޝާނު ޠާހިރުވާ ފާހަގަކުރެއެވެ. އެއީ އެކަމާގެ ރަސްމީ ނިޝާނުފިލުމަށް ފަހު ޠާހިރުވީ ފާހަގަކުރެވޭ ނުކުތާއެވެ.

ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި ހައިޟުވި ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ލޭ އައުން ކެނޑިއްޖެ ހިނދެއްގައި ހައިޟު ނިމުނީ ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ. ހައިޟުވުމުގެ އެންމެ ކުޑަ މުއްދަތަކީ ވަކި ހަމައެއް ނެތެވެ.[7]

ދެވަނަ މައްސަލަ: ހައިޟުގެ އެންމެ ދިގު މުއްދަތު:

މި މައްސަލާގައި ވާރިދުވެފައިވާ ބަސްފުޅުތަކަށް ބަލާއިރު؛

(ހ.) ޖުމްހޫރު އިލްމުވެރިން (މާލިކީން، ޝާފިޢީން، އަދި ހަންބަލީން) ދެކިލައްވަނީ ހައިޟުގެ ލޭ އަންނަނާ އެންމެ ދިގު މުއްދަތަކީ 15 ދުވަސް ކަމުގައެވެ. މި ގޮތަށް މި އިލްމުވެރިން ނިންމަވާފައިވަނީ އާދައަކީ މިއީ ކަމުގައިވާތީއެވެ. ވުމުން، އެބޭފުޅުންގެ އަރިހުގައި، 15 ދުވަހަށްވުރެ ގިނައިން ލޭ އައިސްފިނަމަ، އެއީ ހައިޟުގެ ލޭއެއް ނޫނެވެ. އެއީ އިސްތިޙާޟާގެ ލޭއެވެ.

(ށ.) ހަނަފީން ދެކިލައްވަނީ އެންމެ ދިގު މުއްދަތަކީ 10 ދުވަސް ކަމުގައެވެ.

މި މައްސަލާގައި އެންމެ ޞައްޙަ ބަސްފުޅަކީ: އެ ލޭ އަންނަނީ މަސްދުވަހުގެ ގިނަދުވަސްތަކުގައި ކަމުގައި ނުވާހާ ހިނދަކު، ނުވަތަ ގިނަދުވަސްތަކާއި ކައިރި މިންވަރަކަށް ކަމުގައި ނުވާހާ ހިނދަކު، ހައިޟުގެ އެންމެ ދިގު މުއްދަތަކީ ވަކި ހަމައެއް ނުވެއެވެ. ވީމާ، 16 ދުވަހަށްވުރެ، 17 ދުވަހަށްވުރެ އަންހެނަކު ހައިޟުވެދާނެއެވެ.

މިސާލު 1: އަންހެނަކު ބާލިޣުވިއްސުރެ، ހައިޟުވާ ކޮންމެ ފަހަރަކު ހައިޟުވަނީ 18 ދުވަހަށެވެ. އެއަށްފަހު ލޭ އައުން ހުއްޓެއެވެ. އެއަށްފަހު ޠާހިރުކަންމަތީ އަނެއްކާވެސް އަނެއް މަހުގެ ހައިޟާ ޖެހެންދެން ހުރެއެވެ. މިފަދަ އަންހެނުންގެ ހުކުމަކީ ކޮބައި ހެއްޔެވެ؟

ޖަވާބު: މި ލޭ ބެލެވޭނީ ހައިޟުގެ ލޭ ކަމުގައެވެ. 15 ދުވަހަށްވުރެ ގިނަވި ކަމުގައިވިޔަސް، އެ އަންހެނާ ލޭގައި ހައިޟުގެ ލޭގެ ސިފަތައް ހުރިހައި ހިނދަކު އެއީ ހައިޟުގެ ލޭ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ. އެ ލޭ އަންނަ ދުވަސްތަކަކީ މަސްދުވަހުގެ ބޮޑުބައި، ނުވަތަ ގިނަ ދުވަސްތައް ކަމުގައި ނުވާހާ ހިނދަކުއެވެ.

މިސާލު 2: އަންހެނަކު ބާލިޣުވިއްސުރެ ކޮންމެ މަސްދުވަހެއްގެ ފުރަތަމަ ދުވަހުން ފެށިގެން މަސް ނިމެންދެން ލޭ އާދެއެވެ. މުޅި މަސްދުވަހު އެއްކޮށެވެ. މިއީގެ ހުކުމަކީ ކޮބައި ހެއްޔެވެ؟

ޖަވާބު: މުޅި މަސްދުވަހު އެއްކޮށް އަންނަ ލޭއަކީ އެއީ ހައިޟު ކަމުގައި ނުބެލެވޭނެއެވެ. އެއީ ހައިޟުގެ ލޭކަމުގައި ބެލެވުނަމަ، އެ ބެލެވުނީ މި އަންހެނުންގެ މުޅި ޢުމުރުގައި، ހުއްޓުމެއް ނުލައި ހައިޟުވެފައި ކަމުގައެވެ.

---

[7] الشّيخ سليمان الرّحيلي -حَفِظَهُ اللهُ- ވިދާޅުވިއެވެ. "ބައެއް އަންހެނުން އެންމެ ހަމަޔަކަށް ހައިޟުވެއްޖެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ކަމެކެވެ. މިމައްސަލާގައި އަހަރެއްގައި ސިފަފުރިހަމަ ކުރުމެވެ. މައްސަލާގައި އެއަންހެނުން މިހާ ހައިޟުވަނީ އެންމެ ހަމަޔަކަށެވެ. އެގޮ ފަހުގައި ލޭ އައުން ހުއްޓެއެވެ. ބައެއް މަސްތަކުގައި އެއް ފަހަރު ވަކިން ހައިޟުވެއެވެ. ބައެއް މަސްތަކުގައި އެއް ދުވަހެވެ. ބައެއްފަހަރު 1 ދުވަހާއި 1 ދުވަހެވެ. މިފަދަ ކަންކަމަކީ މަދުން ނަމަވެސް ހިނގާ ކަންތައްތަކެވެ."

މިސާލު 3: އަންހެނަކު ބަލިވުމުގައި އެއްކޮށް މުޅި މަހުގެ އެންމެ 3 ދުވަސް، ނުވަތަ 4 ދުވަސް ނުވަތަ 5 ދުވަސް ފިޔަވައި އެހެން ހުރިހާ ދުވަސްތަކެއްގައި ލޭ އާދެއެވެ. އެބަހީ މައްސަލައިގެ ގިނަ ދުވަސްތަކަކުގައި ލޭ އާދެއެވެ. މިހުރިހާ ދުވަހެއްގައި އަންނަ ލޭއަކީ ބަލިވުމުގެ ލޭ ހެއްޔެވެ؟

ޖަވާބު: ނޫނެކެވެ! އެ ލޭގެ ބޮޑުބައި ބަލިވުމުގެ ލޭއާ އިސްތިޙާޟާގެ ލޭ ހިމެނެއެވެ.

<u>މި ބާރުނުކުރި 3 މިސާލުގެ ހުކުމްތައް:</u> މައްސަލާ އެއްކޮށް، ނުވަތަ މައްސަލާގެ ގިނަ ދުވަސްތަކުގައި ލޭ ނާންނަ ހިނދަކު، ބަލިވުމުގެ ލޭ އައުމުގެ އެންމެ ދިގު މުއްދަތަށް ވުރެ ބޮޑަށް ނުވާނެއެވެ. މައްސަލާ އެއްކޮށް ލޭ އަންނަ ނަމަ، ނުވަތަ މައްސަލާގެ ބޮޑުދުވަސްތަކުގައި ލޭ އަންނަނަމަ، އެ އަންނަނީ ހަމައެކަނި ބަލިވުމުގެ ލޭއެއް ނޫނެވެ. އެހެ ލޭތަކުގައި އިސްތިޙާޟާގެ ލޭވެސް ހިމެނެއެވެ.

މިއީ މިކަމުގައި އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމުގައި ބޮޑުބައި ޤަބޫލުކުރާ ގޮތް ހެއްޔެވެ؟ ޖަވާބަކީ: ޢުލަމާއުން ބޮޑުބައި، ކޮންމެ މަހެއްގައިވެސް އަންހެނަކު ޖެހިގެން ބާރުގައި ހުންނަ ދުވަސްތަކާއި، ބަލިވުމުގެ ބާރުގައި ހުންނަ ދުވަސްތަކެއް ހިމެނޭތަކަން ދެނެގަތުމަށް ދެނެގަނެވޭނެކަމަށެވެ.

މިއީ މަހުންމަހަށް ބަލިވާ އަންހެނުންނަށް މިކަމުގައިވާ ގޮތް ބަޔާންކޮށްދިނުމެވެ. ނަމަވެސް، ވަރަށް ނާދިރު ބައެއް ހާލަތްތަކުގައި މުޅި ދުވަސްތަކަށް ލޭ ވީއެވެ. އެއީ؛

ބައެއް އަންހެނުން ބަލިވަނީ މަހުންމަހަށް ނޫނެވެ. އަދި ޔައުމަ! މައްސަލަތަކުން މައްސަލަތަކަށެވެ. އެބައި؛ އެއްމަސްދުވަސް އެއްކޮށް ބަލިވެފައިވާނަމަ، 3 މަސް ނުވަތަ 4 މަސް ބަލިނުވެ، ޖެހިގެންކަމަށް ހުރެއެވެ. ދެން އަނެއްކާވެސް އެއްމަސްވަންދެން ބަލިވުމުގެ ލޭ އާދެއެވެ. އަދި ޔައުމަ! އަހަރަކު އެއްފަހަރު ބަލިވާ އަންހެނުންވެސް ތިބެއެވެ!

މިއީ ފަހަރު މަދުން ނަހަމަވެސް ހިނގާ ކަމެކެވެ. މިފަދަ އަންހެނުންގެ ވާހަކަ ފިޤުހު ފޮތްތަކުގައި ދާދިދުރުވެފައިވެއެވެ. އަދި މިޒަމާނުގައިވެސް މިފަދަ އަންހެނުންނާއި ގުޅުން އިތުރުވެގެން ސިއްހީ ދާއިރާއެވެ.

މިފަދަ އަންހެނުންގެ ބަލިވެ ނިސްބަތްވާ ކަންތައް އަހަރެމެނަށް ކަޝްފުކޮށްދޭނެ ގޮތެއް ނެތެވެ. މިފަދަ އަންހެނުން، މުޅި އެއްމަސް ބަލިވެފައިވާނަމަ. މި ބާރުގައި އެ ޖެހިލި ބަލިވުމުގެ ޙާލަތުގައި ބެލޭނީއެވެ.

އެހެނަސް، ހާލަތު ބާރުނުކުރިއަށްދިޔައިން، މަހުންމަހަށް ބަލިވާ އަންހެނުންގެ ބުނުމާއި މައްސަލާ އުއްޓަން، ނުވަތަ މައްސަލާގެ ގިނަ ދުވަސްތަކުގައި ބާރުނުކުރި ހިނދަކު، ބަލިވުމުގެ ލޭ އައުމުގެ އެންމެ ދިގު މުއްދަތަށް ވުރެ ބޮޑަށް ނުވާނެއެވެ. މައްސަލާ އެއްކޮށް ލޭ އަންނަ ނަމަ، ނުވަތަ މައްސަލާގެ ބޮޑުދުވަސްތަކުގައި ލޭ އަންނަނަމަ، އެ ހިނދަކު ބަލިވުމުގެ ލޭ ނޫނެވެ. އެހެ ބޮޑުބައި އިސްތިޙާޟާގެ ލޭވެސް ހިމެނެއެވެ.

މިފަދައިން ދިމާވެއްޖެނަމަ، އިސްތިޙާޟާގެ ޙާލަތު ޙައިޟުގެ ލޭ ވަކިކުރާނީ ކިހިނެއްކަމާއި، އިސްތިޙާޟާގެ ޙާލަތު ބަލާ މަޢުލޫމާތު އަހަރެން ސިފައިސިފައިގައި، ނުވަތަ މިސިފައިސިފަ ދެނެގަނެވޭ ބޭނުމަކާ ގެނެސްދެއްވާ މަސައްކަތުގެ ސާފުކޮށްދެއްވާނެއެވެ.

والله الموفّق.

އާންމުކޮށް އަންހެނުން ޙައިޟުވާ މުއްދަތު:

އަންހެނަކު ޙައިޟުވާދުވަސް އަދަދު ކުރުމުގައި، އަދަދު ދިގު މުއްދަތަކީ ވަރަށް އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިއްޖެއެވެ. މިހާރު މިބަޔަށްދަނީ އާންމުކޮށް އަންހެނުން ޙައިޟުވާ މުއްދަތެވެ. މި ކަމާބެހޭގައި އިޚްތިލާފުތަކެއްނުވި އިޖުމާޢުވެފައިވާގޮތެވެ.

މި ކަމާބެހޭގައި ވާރިދުވެފައިވާ ބަސްފުޅުތަކުގެ ތެރެއިން **ޙަދީޘް ބަސްފުޅަކީ**: އާންމުގޮތެއްގައި އަންހެނުން ޙައިޟުވަނީ 6 ދުވަސް ނުވަތަ 7 ދުވަހެން ކަމެވެ. މިއީ ޙަންބަލީންނާއި ޝާފިޢީންގެ ބަސްފުޅުވެސް މެއެވެ.

މިބަސްފުޅުގެ ދަލީލުކޮށްދޭ ޙަދީޘަކީ ނަބިއްޔާ صَلَّىٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ ގެ އަރިހުން ވާރިދުވެފައިވާ ޙަދީޘްބަސްފުޅެއްވެއެވެ. އަދި ހަމައެއާއެކު މިއީ ޝަރުޢުގެ ނަޞް ދެއްކައި އާންމުކޮށް ކަން ހިނގާދާގޮތާ ވެސް މެއެވެ.

حَمْنَة بنت جَحْش رَضِيَٱللَّهُعَنْهَا އަށް ނަބިއްޔާ صَلَّىٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ ޙަދީޘްކުރެއްވި ޙަދީޘްބަސްފުޅެއްގައި ވާރިދުވެފައިވެއެވެ. ((**تَحَيَّضِي فِي عِلْمِ اللَّهِ سِتَّةَ أَيَّامٍ أَوْ سَبْعَةَ أَيَّامٍ كَمَا تَحِيضُ النِّسَاءُ وَكَمَا يَطْهُرْنَ لِمِيقَاتِ حَيْضِهِنَّ وَطُهْرِهِنَّ**)) މާނައީ: "الله ގެ ޢިލްމުފުޅުގައި ވާގޮތަށް 6 ދުވަސް ނުވަތަ 7 ދުވަސްވަންދެން ޙައިޟުވާހިނދަކަށެވެ. އަދި (އެހެން) އަންހެނުންނެވެސް ޙައިޟުވާ ގޮތަށެވެ. އެކަނިހެވުމުގެ ޙައިޟުގެ ވަގުތާއި ޠާހިރުގެ ވަގުތުތަކެވެ."[8]

ޙަދީޘުފުޅުގައިވާ شاهد އަކީ އެކަލޭގެފާނު صَلَّىٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ ގެ މި ބަސްފުޅެވެ. ((**تَحَيَّضِي فِي عِلْمِ اللَّهِ سِتَّةَ أَيَّامٍ أَوْ سَبْعَةَ أَيَّامٍ**)) އެބަހީ: "الله ގެ ޢިލްމުފުޅުގައި ވާގޮތަށް 6 ދުވަސް ނުވަތަ 7 ދުވަސްވަންދެން ޙައިޟުވާހިނދަކަށެވެ." މިއެވެ.

"الله ގެ ޢިލްމުފުޅުގައި" މިޖުމްލަ އޮތް ބަސްފުޅުގެ މުރާދަކީ އެކަލާގެ ޙުކުމްފުޅުގައި އެކަން އޮތް ގޮތެވެ. އެއީ 6 ދުވަސް ނުވަތަ 7 ދުވަސްވަންދެން ޙައިޟުވުމެވެ. މިޙަދީޘްގައި މިވަނީ އާދައިގެމަތިން އަންހެނުން ޙައިޟުވާ މުއްދަތަކީ މި މުއްދަތު ކަމުގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަން ދެއްކެވުމެވެ. އާދައިގެ މަތިން އަންހެނުން ޙައިޟުވާ މުއްދަތަކީ އެއީ ކަމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާކަން ޤަރާރުވެނުދެނީ ޙަދީޘްގައިވާ ((**كَمَا تَحِيضُ النِّسَاءُ**)) މި ބަސްފުޅުންނެވެ. އެބަހީ: "(އެހެން) އަންހެނުންނެވެސް ޙައިޟުވާ ގޮތަށެވެ." ފަހެ، މިއިން ދަލީލުކުރަނީ، އާދައިގެމަތިން އަންހެނަކު ޙައިޟުވާނީ 6 ދުވަހެން ނުވަތަ 7 ދުވަހެން ކަމެވެ.

[8] رواه التّرمذي وغيره މި ޙަދީޘަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ޙުއްޖަތް ބޭނުންކުރެވޭ ޙަދީޘެއް ކަމުގައި އިސްވެ ދެއްކެވި ބޮޑުބައި ޙަދީޘްވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މި ޙަދީޘަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ބޮޑުބައި -إِنْ شَاءَ اللَّهُ- ބަލައިގަނެވިފައިވާ ޙަދީޘެކެވެ.

ކަންހިނގާ ގޮތަކީވެސް -އެއްވެސް ސަބަބަކާ ނުލާ ގޮތުގައި- މިއީއެވެ. އާންމުކޮށް އަންހެނުން ހައިޟުގެ ލޭ އަންނަނީ 6 ދުވަސް ނުވަތަ 7 ދުވަހަށެވެ. ބައެއް އަންހެނުން މިއަށްވުރެ މަދުންވެސް ހައިޟުވެދާނެއެވެ. އަދި ބައެއް އަންހެނުން މިއަށްވުރެ ގިނަވެސް ވެދާނެއެވެ. އެހެނަސް، 6 ދުވަސް ނުވަތަ 7 ދުވަހަކީ އެއީ އާންމުކޮށް ގިނަ އަންހެނުން ހައިޟުވާ މުއްދަތެވެ.

[ދެވަނަ ބައި ނިމުނީ]

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمَ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

[މި ސިލްސިލާގައި މިހާ ހިސާބަށް ދެނެސްދީފައިވާ ސުވާލުތައް]

ފުރަތަމަ ބައި؛

(ހ.) ހައިޟަކީ ކޮބާ؟

(ށ.) ހައިޟުވާންފަށަނީ ކޮން އިރަކު؟

(ނ.) ހައިޟުވުން ހުއްޓޭނީ (އެބަހީ؛ ހިއްދަރިން ކެނޑޭނީ) ކޮން އިރަކު؟

ދެވަނަ ބައި؛

(ހ.) މާބަނޑު އަންހެނަކު ހައިޟުވުން.

(ށ.) ހައިޟުގެ ލޭ އަންނަ އެންމެ ކުރު މުއްދަތަކީ އެންމެ ދިގު މުއްދަތު.

(ނ.) އާންމުކޮށް އަންހެނުން ހައިޟުވާ މުއްދަތު.

ނޯޓް: މި ޕީޑީއެފްތައް މިވަނީ "ޑްރާފްޓް" އެއްގެ ގޮތުގައެވެ. ފަހުން، މި ޕީޑީއެފްތައް ފައިނަލް ވީމާ، މި ޕީޑީއެފްތައް ފޮލްޑަރަކީ މި ޕީޑީއެފް ޓެކްސްޓްބުކް ފޯމެޓުން ވާނެ ކުރާ ކަމެކެވެ. جزاكم الله خيرا